

Vår saksbehandler
Anne Kirsti Lunde, tlf 22 95 71 89Vår dato
21.12.2005Vår referanse
2005/15488Klassering Lnr
602 104703/2005Deres dato
22.09.2005

Deres referanse

Arbeids - og Sosialdepartement

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Arbeids- og sosialdepartementet	
Saksnr.: 200503595	Dok.nr.: 25
Arkivkode: 867.61	Dato: 27.12.05
Avd.: AMS/AMS1	Saksbeh.:
U.off.:	

EVALUERING AV ALLMENNGJØRINGSORDNINGEN - HØRING

Det vises til departementets brev av 22. september 2005 vedrørende evaluering av allmenngjøringsloven.

Innledning

Det vises innledningsvis til direktoratets brev 4. april 2005, som er direktoratets innspill til departementets brev om evaluering av allmenngjøringsloven av 16. februar 2005. Direktoratet fremhevet i dette brevet at allmenngjøringsloven fremheves som et viktig virkemiddel for å motvirke sosial dumping, og at nettopp hensynet til hvilke tiltak/endringer som kan gjøre allmenngjøringsinstituttet mer effektivt er et bærende hensyn for direktoratets innspill i evalueringen. Samme hensyn vil gjøre seg gjeldende også ved denne evalueringen. I tillegg har Arbeidstilsynet nå noe erfaring med å føre med allmenngjøringsvedtak, og erfaringer fra tilsynet har vist at det er behov for tiltak/lovendringer.

Direktoratet viser videre til at direktoratets innspill ved brev av 4. april 2005 i hovedtrekk var som følger:

- Det ville vært et ønskelig tiltak mot sosial dumping at norske lønns- og arbeidsvilkår ble sikret gjennom regler som pålegger byggherren gjennom kontraktene å sikre at underentreprenørene forplikter seg til å følge nasjonale lønns- og arbeidsvilkår. Videre bør det være en kontrollinstans som påser at byggherren følger opp dette ansvaret.
- Erfaringene til nå viser at allmenngjøringslovens dokumentasjonskrav er vanskelig å oppfylle, særlig sett i sammenheng med partenes manglende innsynsrett. Dette problemet ble særlig synlig i Tariffnemndas første sak (sak 1/2003), hvor det var vanskeligheter for Tariffnemnda å få fremskaffet dokumentasjon og saksbehandlingstiden ble meget lang.
- Partene bør gis innsynsrett. Dette er begrunnet med at det er partene som kan begjære allmenngjøring, og partene har også bevisbyrden for at vilkårene er oppfylt (mao at det foregår sosial dumping). Innsynsretten er også viktig med hensyn til boikottadgangen, og muligheten for partene til å benytte boikott som virkemiddel. Samtidig må innsynsrett gjennomføres på en slik måte at personvern hensyn ivaretas.
- Det er behov for et organ for behandling av tvister om fortolkninger og rekkevidden av allmenngjøringsvedtak.
- Arbeidstilsynet bør gis myndighet til å sanksjonere brudd på allmenngjøringsvedtak.

Vedrørende sanksjonsmyndighet for Arbeidstilsynet

Erfaringene fra tilsynet med allmenngjøringsforskriften i Osloregionen tilsier klart at Arbeidstilsynet, når vi først har fått myndigheten til å føre tilsyn, også bør gis myndighet til å sanksjonere avdekkede brudd. For at kontrollen skal være effektiv må sanksjonene på lovbrudd komme rakst, særlig i forhold til

utenlandske virksomheter som befinner seg midlertidig i landet. Da er det uheldig at saken må oversendes til politiet for oppfølging. Arbeidstilsynet har som kjent heller ingen kontroll eller myndighet over politiets oppfølging av forhold Arbeidstilsynet har varslet.

Kommentarer til de foreslåtte endringene

Innsynsrett

Direktoratet fastholder sitt standpunkt som redegjort for i brev av 4. april 2005. Partene bør gis innsynsrett i de tilfellene der det er truffet et allmenngjøringsvedtak, da dette vil styrke boikottadgangen. Etter direktoratets vurdering er boikott trolig et mer effektivt virkemiddel for å sikre etterlevelse av allmenngjøringsvedtak enn myndighetshåndheving. For at partene skal ha reell mulighet til å benytte boikottadgangen som virkemiddel må de også kunne gjøres i stand til å dokumentere brudd slik at de kan få brakt på det rene at det er grunnlag for boikott, og at de dermed ikke risikerer å komme i erstatningsansvar pga uberettiget boikott.

Direktoratet gjentar også at det etter vår vurdering er unaturlig at partene skal behøve å gå veien om tilsynene for å få nødvendig dokumentasjon for å kunne benytte seg av sine egne virkemidler. Direktoratet påpeker også at det ikke er unaturlig at partene mulighet for å benytte seg av egne sanksjonsmuligheter effektiviseres, da dette er et felt som tradisjonelt er overlatt til partene, selv om tilsynsmyndighetene har fått en oppgave. Tilsynsmyndighetenes kontroll (og evt sanksjonering, jf nedenfor) og partenes egen håndheving på området kan og bør supplere hverandre.

Som departementet påpeker er det fremsatte forslag til innsynsrett begrenset til å gjelde partene i en allmenngjort tariffavtale og bare i forhold til de virksomheter som omfattes av allmenngjøringsforskriften. Dermed vil eventuell innføring av innsynsrett, i den form som foreslått, kun føre til en effektivisering av allmenngjøringsinstituttet ved at muligheten for kontroll og håndheving av vedtatte allmenngjøringsforskrifter blir bedre. Den foreslåtte innsynsretten vil ikke gjøre allmenngjøringsinstituttet mer effektivt i den forstand at det blir enklere for partene å oppfylle lovens dokumentasjonskrav i forhold til å påvise sosial dumping dersom de ønsker å begjære allmenngjøring. Etter direktoratets vurdering bør også dette vurderes. Samtidig gjentar direktoratet at innføring av innsynsrett må gjennomføres på en slik måte at personvern hensyn ivaretas.

Byggherreansvaret

Direktoratet mener det er et klart behov for å pålegge byggherrer et ansvar for lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører som er forpliktet etter en allmenngjøringsforskrift. Direktoratet viser til brev av 8. februar 2005 og brev av 4. april 2005 hvor det ble redegjort for direktoratets syn vedrørende dette spørsmålet. Som direktoratet tidligere har redegjort for er det vanskelig for tilsynsmyndighetene å følge opp utenlandske virksomheter, da ansvarlig arbeidsgiver ofte befinner seg i utlandet og er vanskelig å nå, manglende jurisdiksjon utenfor Norge og det forhold at den utenlandske virksomheten befinner seg midlertidig i landet. I tillegg kommer praktiske problemer med språk og kommunikasjon samt at dokumentasjonen ofte foreligger på et fremmed språk og at Arbeidstilsynet ikke har hjemmel til å kreve oversatt virksomhetens egen dokumentasjon av lønns- og arbeidsvilkår.

Etter direktoratets vurdering bør, av hensynet til reglernes effektivitet, ansvaret gå lenger enn departementets forslag. Etter direktoratets vurdering bør byggherren, dersom ansvar innføres, også pålegges å følge opp at kontraktsvilkårene følges opp av underleverandørene og sanksjonere brudd. Direktoratet mener at kontraktsklausuler som foreslås innført vil ha liten effekt dersom de ikke også sanksjoneres. Videre er direktoratet av den oppfatning at det bør vurderes om også entreprenør bør ilegges et ansvar for sine eventuelle underentreprenører.

Tvisteløsning

Direktoratet slutter seg til departementets forslag.

Fortsatt allmenngjøring

Av hensynet til effektiviteten av allmenngjøringssystemet er det etter direktoratets vurdering nødvendig med en forenklet prosedyre for forlengelse av allmenngjøringsvedtak etter utløpet av tariffperioden. Direktoratet overlater imidlertid til partene å kommentere hvorvidt videre allmenngjøring bør kunne fastsettes av en enstemmig tariffnemnd, eller om det er tilstrekkelig f.eks med et flertall eller at en av partene krever det.

Med hilsen
for Direktoratet for arbeidstilsynet

Ivar Leveraas
direktør

Ingrid Tordis Enoksen
seniorrådgiver